

BILTEN

broj 5/23

Oktober 2023

mensa
Crne Gore

mensa
Crne Gore

PREDSJEDNIŠTVO

Danilo Vorotović
Aleksandar Musić
Aleksandra Lakić
Nataša Sokić
Ilijana Tijanić
Slavica Tadić
Tripo Matijević

Radna grupa predsjedništva

Dragana Pantović-Nikčević
Marina Vojinović
Tripo Vuković

Ombudsman

Milica Radulović

Nacionalni SIG koordinator

Nataša Sokić

Urednik Biltena

Dragana Pantović Nikčević

Dizajn Biltena

Tripo Vuković

Psiholog

Jasna Bulajić Stepanović

Kontakt

info@mensa.me

+382 (0)69 080 003

Žiro-račun: 520-14442-11

PIB: 02315009

Oktober 2023

Tekstove za bilten slati na:

bilten@mensa.me

Mensa Crne Gore nema ni jedan zvaničan ideološki, politički, filozofski ili religijski stav.

Sadržaj članaka u biltenu nije stav Mense kao organizacije, već autora članaka.

LOKALNI KOORDINATORI

Bar Berane

Adrijana Halimić
Kristina Lazarević
Anel Memić

Bijelo Polje

Amel Pićurica
Dušan Veličković

Budva Cetinje Danilovgrad Herceg Novi Kolašin Kotor

Lena Marković
Luka Lakićević
Srđan Mandić

Nikšić

Đuro Velaš
Balša Cvetković
Tripo Vuković

Pljevlja Plužine Podgorica

Nikola Đorđević
Vladimir Nikčević
Nikola Đurović

Tivat Ulcinj Žabljak

Golub Pupović
Boban Bogdanović
Selma Bulić
Mirela Slovníkar
Aleksandra Lakić
Ioanna Skempri

MENTORI NOVIH ČLANOVA

Bijelo Polje

Amel Pićurica
Dušan Veličković

Budva

Slavica Tadić
Lena Marković

Cetinje Danilovgrad Herceg Novi Kolašin Kotor Nikšić

Luka Lakićević
Srđan Mandić
Đuro Velaš

Pljevlja Plužine Podgorica

Balša Cvetković
Tripo Vuković
Vladimir Nikčević

Tivat Ulcinj

Nikola Đurović
Golub Pupović
Boban Bogdanović
Selma Bulić
Marija Savić
Marko Lakić
Mirela Slovníkar
Aleksandra Lakić

SADRŽAJ

RAZGOVOR SA PREDSEDNIKOM MENSE CRNE GORE DANILOM VOROTOVIĆEM	4
MAGNUS KARLSEN DOLAZI U CRNU GORU - EVROPSKO EKIPNO PRVENSTVO OVE GODINE U BUDVI.....	8
IBD DALLAS: SASTANAK PREDSEDNIKA MENSE IZ ČITAVOG SVIJETA.....	12
SMISHING: OPASNOST KOJA DOLAZI PUTEM SMS PORUKA	14
JEDNA PRIČA O DRUSTVENO-ODGOVORNIM TEMAMA	16
U NIKŠIĆU ODRŽANI BILIJAR I PIKADO TURNIRI .	18
KARDIOPULMONALNA REANIMACIJA	20
MEMBER PROFILE DAJANA VUKČEVIĆ	22
TESTIRANJA U PRETHODNIM MJESECIMA	24
INFO ZA NOVE ČLANOVE	26

DRAGANA PANTOVIĆ-NIKČEVIĆ

RAZGOVOR SA PREDSJEDNIKOM MENSE CRNE GORE DANILOM VOROTOVIĆEM

Sa novim izgledom sajta Mense Crne Gore, stižu i novi sadržaji.

Novi sajt je i povod da vam donesemo intervju sa predsjednikom Mense Crne Gore Danilom Vorotovićem koji će nam reći o aktivnostima Mense u državi kao i na međunarodnim poljima.

Za one koji ne znaju, da li bi nam rekli nešto o počecima Mense u našoj državi?

Na inicijativu Ranka Rajovića i pod njegovom supervizijom organizovano je prvo testiranje na teritoriji Crne Gore – decembra 1998. godine u zgradi tehničkih fakulteta. Na testiranju je bilo 80 kandidata, a prolaznost je bila nevjerovatnih 50%. Testiranje inteligencije pobudilo je veliko interesovanje mladih, pa je sljedeće testiranje održano februara 1999. godine

– prolaznost iznad 40%. Tada je stvorena kritična masa, odnosno odgovarajući broj članova da priča "Mensa u Crnoj Gori" dobije svoj početak.

Nakon testiranja pristupilo se aktivnostima za sazivanje Osnivačke skupštine. Prva skupština održana je 17. juna 2000. godine u Podgorici, gdje je izabrano rukovodstvo i usvojen predlog Statuta. 2007. godine u Hong Kongu Mensa International je priznala i registrovala Mensu Crne Gore kao provizornu Mensu. Period od 2007. pa do danas karakteriše velika aktivnost naših članova na polju promocije i širenja Mensinih ciljeva. Rezultati nisu izostali, sa ponosom ističemo da je danas Mensa opšte poznat pojam u Crnoj Gori i naši članovi su rado viđeni sagovornici.

U junu 2017. Mensa Crne Gore je od strane Mense Internacional priznata kao punopravni član, što je došlo kao nagrada za vrlo naporan rad i trud članova na afirmaciji Mense Crne Gore

u proteklom periodu. Kruna angažovanja i prepoznatosti Mense Crne Gore je došla 2022. godine kada je u Budvi održan IBD, svjetski kongres direktora svih svjetskih Mensi, kada je bilo prisutno preko 200 delegata iz čitavog svijeta

Koliko se često vrše testiranja u Crnoj Gori i koliko je osoba uopšte do sada testirano?

U Crnoj Gori je testirano oko 1% ukupne populacije, a uslov je ispunilo 720 kandidata. Veliki procenat prolaznosti proističe iz činjenice da se na testiranja uglavnom prijavljuju kandidati koji kod sebe prepoznaju inteligenciju. Mi se trudimo da organizujemo testiranja za što veći broj kandidata kako bismo prepoznali potencijal kod našeg stanovništva i tako doprinijeli ciljevima koje je Mensa postavila pred sobom. Samo u prvih devet mjeseci ove godine je izvršeno devetnaest testiranja

što predstavlja podatak kojim se moramo ponositi.

Ove godine je Mensa ostvarila najveći procenat saradnji sa lokalnim samoupravama od svoga osnivanja i vršila testiranja u gradovima u kojima ih do sada nije bilo. Nažalost, moramo istaći da jedino na razumijevanje nijesmo naišli u Mojkovcu i Nikšiću. Naravno, kao odgovoran društveno prepoznat činilac, Mensa Crne Gore nije dozvolila da kandidati koji čine skoro 15% crnogorske populacije ostanu uskraćeni te je samoinicijativno već organizovala besplatno testiranje u Nikšiću, a uskoro se isto očekuje i u Mojkovcu.

Mimo ovih testiranja u saradnji sa Opštinama, Mesna organizuje redovna testiranja i za studente Univerziteta Crne Gore sa kojim imamo izuzetnu saradnju.

Možete li nam nešto reći o aktivnostima Mense Crne Gore?

Kao što su to radila ranija predsjedništva Mense Crne Gore koja su iznijela veliki teret, tako i mi postavljamo nove ciljeve zadatke pred nama. Trudimo se da stvorimo stimulativnu sredinu za svoje članove na taj način da njihove sposobnosti budu prepoznate i priznate u okviru naše države i šire. Spektar aktivnosti Mense je zaista širok. Prvo bih pomenuo učešća na međunarodnim i domaćim projektima na polju edukacije, naročito one vezane za opasnosti koje donosi internet, digitalni otisak, znanja vezana za iste kao i rad sa najmlađima. U planu su i seminari i radionice kao i rad sa nadarenim. Kroz nove saradnje koje uspostavljamo trudimo se da damo našim članovima prostor u kom bi se istakli i zauzeli mjesta u društvu i procesima koji se odvijaju onako kako mislimo da i zaslužuju na način da kroz ciljeve naše organizacije doprinesu boljitku i progresu kako lokalnih

zajednica, tako i čitave Crne Gore. Ne treba zaboraviti ni lokalna okupljanja i druženja. Onda bi na red došla dvodnevna druženja, kampovi uz jezera, ski-vikendi, rafting na Tari koji imaju i međunarodni karakter. Sva ova druženja se organizuju zbog upoznavanja i povezivanja članova i stvaranje prijateljske podloge u organizaciji. Dalje, aktivnosti se odvijaju kroz SIG-ove. To su manja udruženja u kojima se članovi istih interesovanja nalaze i zajedno rade na projektima koji ih povezuju. Moramo napomenuti da su sve aktivnosti Mense otvorene i za članove porodica i prijatelje članova kao i za prijatelje Mense Crne Gore tako da je Mensa daleko od neke zatvorene organizacije kako joj se negdje možda pripisuje.

Najznačajnije što je bilo i što će biti?

Prva stvar koju treba pomenuti je dobijanje punopravnog članstva u Mensi International 2017-te godine.

Druga veoma važna stvar je dobijanje organizacije sastanka IBD 2022. Mensa Crne Gore je na posljednjem IBD-ju koji se održao u Budvi dobili mnogo prijatelja na državnom kao i svjetskom nivou. Događaj koji je globalno prepoznat smo doveli u Crnu Goru i učinili je na svjetskoj mapi prepoznatljivu. Dobili smo na taj način i svjetsku turističku promociju kao država.

Sledeći IBD će biti organizovan ovog mjeseca u SAD u

oktobru ove godine. Crna Gora će i na njemu imati svog predstavnika koga će delegirati Predsjedništvo Mense Crne Gore. Mi u koordinaciji sa Mensa International obezbjeđujemo da put i boravak kao i sam nastup našeg predstavnika bude dostojan zemlje iz koje dolazi kao i našeg zalaganja da sve protekne u najboljem redu.

I konačno, ne manje važno, Mensa Crne Gore je dobila domaćinstvo prestižnog EMAG okupljanja u organizaciji evropske Mense. EMAG je najveće svjetsko okupljanje članova Mensi iz svijeta i Crna Gora tj. Podgorica će biti domaćin 2026-te godine u avgustu. Ne moram isticati da je kandidatura praćena pod budnim okom EMAG panela koji je prepoznao predanost i rezultate kao i aktivnosti koje nas krasi kao

jednu od najmanjih, ali isto tako i najaktivnijih Mensi na cijelom svijetu. Organizacija EMAG26 je na čast Mensi Crne Gore, našim članovima kao i cjelokupnom društvu i državi Crnoj Gori.

Emag26 se organizuje na 80-tu godišnjicu osnivanja prve Mense u svijetu i na njen rođendan se očekuje do 1500 osoba iz cijelog svijeta tokom petodnevnog okupljanja koji će promovisati našu Mensu, našu državu, privredne i turističke kapacitete kao i naš narod kao izuzetnog domaćina. Moram istaći da su najviše uspjehu naše kandidature doprinijeli Univerzitet Crne Gore na čelu sa Rektorom Vladimirom Božovićem, Opština Kotor na čelu sa gospodinom Vladimirom Jokićem kao i kolektiv Turističke organizacije Podgorice koji su znatno olakšali da Mensa Crne

Gore dobije šansu da iznese ovako velik događaj čak i u svjetskim okvirima.

Da li želite dodati nešto na kraju ovoga razgovora?

Naravno, želio bih se zahvaliti u prvom redu svojim saradnicima iz Predsjedništva Mense Crne Gore, takođe članovima i članicama Radne grupe Predsjedništva, lokalnim koordinatorima i svim timovima da ih ne bih sada sve nabrajao, koji iznose svojim radom i trudom aktivnosti Mense i koje je čine posebnom organizacijom u Crnoj Gori koja u ovom uzavrelom vremenu okuplja pripadnike svih nacionalnih grupa, svih religija i političkih stavova i koji svoje različitosti ostavljaju po strani i vežu se jednom od najljepših priča u Crnoj Gori. Biti predsjednik Mense Crne Gore je čast, ali Mensu Crne Gore čine njeni članovi i oni su oni koji rade, oni koji je nose i oni su ti koji nižu sve njene uspjehe.

MITAR ĐUKANOVIĆ

MAGNUS KARLSEN DOLAZI U CRNU GORU - EVROPSKO EKIPNO PRVENSTVO OVE GODINE U BUDVI

Svjetski prvak u šahu od 2013. do 2023. godine, od jula 2011. godine suvereni broj 1 na FIDE rejting listi, Magnus Karlsen, nastupaće u Crnoj Gori na Evropskom ekipnom prvenstvu koje se u Budvi održava od 10. do 21. novembra!

Aktivnosti Šahovskog saveza Crne Gore zavrijedile su veliku pažnju Evropske šahovske unije, pa će najkvalitetnija i najmasovnija smotra evropskog šaha ove godine biti održana u našoj zemlji. Nakon organizacije Evropskog prvenstva za žene koje je održano u Petrovcu u martu mjesecu, slijedi veliki izazov a to je dolazak gotovo 350 šahistkinja i šahista iz svih krajeva Evrope.

Bogata šahovska istorija iz koje se izdvajaju: brzopotezni turnir u Herceg Novom 1970. godine na kome je sa 4,5 poena prednosti ispred Mihaila Talja slavio Robert Fišer, legendarni turnir "Nikšić 1983" najjači te godine u svijetu koji je u sam vrh svjetskog šaha lansirao Garija Kasparova, te uzvratni meč Fišer – Spaski održan 1992. godine na Svetom Stefanu, ove godine će dobiti novu stranicu ispisanu zlatnim slovima.

Pripremne aktivnosti za Evropsko timsko prvenstvo ulaze u završnu fazu, a kruna takmičenja biće dolazak najboljeg igrača današnjice, a po mišljenju mnogih i najboljeg šahiste svih vremena, Magnusa Karlsena, koji će predvoditi reprezentaciju Norveške.

Magnus Karlsen, nazvan "šahovskim Mocartom" rođen je 30. novembra 1990. godine u Tensbergu, gradu na krajnjem jugu Norveške. Dar za šah usavršavao je sa svojim prvim trenerom legendarnim velemajstorom Simenom Agdeštajnom (koji je bio i vrhunski fudbaler i reprezentativac Norveške, a zanimljivo je da je 1988. godine nastupao u meču kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo, Norveška – Jugoslavija 1-2), a prvi zapažen rezultat na međunarodnoj sceni bio je drugo mjesto na Svjetskom prvenstvu u kategoriji do 12 godina, 2002. godine.

Naredne, 2003. godine, prije okruglo 20 godina, Karlsen je jedini put nastupao u Crnoj Gori, upravo u Budvi. Na Evropskom prvenstvu u kategoriji do 14 godina, poraz u posljednjem kolu ga je koštao zlatne medalje i tada dječak iz Norveške, morao je da se zadovolji bronzanom medaljom.

Dvadeset godina kasnije Karlsen je po mišljenju mnogih najbolji igrač svih vremena i ponovo dolazi u Budvu. Teško je nabrojati sve njegove uspjehe, a izdvajamo samo neke od njih:

Sa 14 godina, osvaja C turnir u Vajk an Zeu sa skorom 10,5/13 i skreće pažnju na sebe, a zatim pobjeđuje Anatolija Karpova, dok u duelu sa Garijem Kasparovom remizira u prvoj partiji meča, dok je u drugoj poražen. Danas viralni snimci svjedoče o tim partijama.

Te 2004. godine postaje velemajstor sa nepunih 14 godina, u to vrijeme treći najmlađi u istoriji kome je to prošlo za rukom.

Jasno je bilo da je Karlsen nova šahovska zvijezda. Postao je najmlađa osoba koja je osvojila turnir 18. kategorije u avgustu 2007. kada je pobijedio na Međunarodnom turniru u

švajcarskom Bilu. Naredne godine na turniru u Korusu, koji je bio 20. kategorije (ilustracije radi, riječ je o prosječnom rejtingu učesnika 2726-2750) osvaja prvo mjesto, a nakon pobjede na Svjetskom brzopoteznom prvenstvu u Moskvi 2009. godine, bili je jasno da je Karlsen kadar da postane svjetski šampion. U junu 2010. godine izbija na prvo mjesto rejting liste, a na toj poziciji se ustalio od jula 2011. godine sve do danas.

NEPRIKOSNOVENI SVJETSKI ŠAMPION

Magnus Karlsen je prvu šansu da postane prvak svijeta iskoristio. Prije deset godina, 2013. godina, savladao je Višvanatana Ananda sa 6,5-3,5 i došao do svjetske krune. Na taj način postao je

drugi najmlađi šampion svijeta nakon Garija Kasparova, koji mu je jedno vrijeme bio i trener.

Titulu je nakon toga branio četiri puta: 2014. godine protiv Ananda je slavio sa 6,5-3,5. Naredna dva meča su bila riješena nakon partija po ubrzanom tempu, obzirom da je nakon 12 partija rezultat bio 6-6. Karlsen je 2016. godine u Njujorku sa 3-1 u doigravanju protiv Sergeja Karjakina sačuvao titulu, dok je dvije godine kasnije u Londonu sa 3-0 srušio snove Fabia Karune da može doći do svjetskog trona. Poslednji put Karlsen je odbranio titulu 2021. godine u Dubaiju kada je sa 7,5-3,5 savladao Jana Nepomnjašija.

Od odbrane titule je odustao ove godine, kako je naveo zbog gubitka motivacije. Na poslednjoj

rejting listi, koja je izašla prvog oktobra Karlsen ima rejting 2839, dok drugoplasirani Fabio Karuana ima rejting od 2786 poena, što ga čini ubjedljivo najbolje rangiranim šahistom svijeta.

Godine 2013. magazin „Time“ uvrstio ga je na listu „Stotinu najuticajnijih ljudi na svijetu“. Bio je inspiracija za nekoliko dokumentarnih filmova i knjiga. U jednom momentu bio je jedan od najboljih igrača popularnog Fantazija Premijer lige, a kao veliki navijač Real Madrid izvodio je početni udarac na Santijago Bernabeu. Okušao se i sa Bilom Gejtsom u šahovskoj partiji, a kako je to izgledalo možete pogledati u videu:

Magnus Karlsen sinonim šaha u današnjem vremenu nastupaće na Evropskom ekipnom prvenstvu u Budvi, dvadeset godina nakod do sada jedinog nastupa u Crnoj Gori. Velika privilegija za Šahovski savez Crne Gore kao organizatora događaja, ali i velika privilegija za Crnu Goru. Zlatne stranice našeg šaha biće ispisane u Budvi od 10. do 21. novembra, a svoj potpis će sigurno staviti i Magnus Karlsen.

Prvenstvo Evrope - kratke informacije

Na predstojećem Evropskom ekipnom prvenstvu, te Kongresu Evropske šahovske unije, ugostićemo preko 550 gostiju iz gotovo svih evropskih zemalja.

Trenutno je ukupno prijavljeno 347 šahistkinja i šahista,

od čega su njih 325 nosioci međunarodnih šahovskih titula i to: 145 velemajstora, 24 ženska velemajstora, 69 internacionalnih majstora, 32 ženska internacionalna majstora, 25 fide majstora i 30 ženskih fide majstora.

U muškoj konkurenciji nastupiće 187 igrača, a simbolično njih 64 četiri imaju rejting preko 2600 poena (navedeni rejting nikada nije dostigao nijedan crnogorski igrač), a čak njih 35 su članovi svjetskog kuba top 100, a njih 8 ima rejting veći od 2700 rejting poena. Listu učesnika predvode svjetski broj 1 i po mnogima najbolji šahista svih vremena Magnus Karlsen, te svjetski broj 9 Rihard Raport koji nastupa za reprezentaciju Rumunije. Prvi favorit je reprezentacija Azerbejdžana sa prosječnim rejtingom od 2700 poena, a slijede reprezentacije Rumunije, Njemačke i Engleske.

Crnogorska reprezentacija je

prema startnom rejtingu na 26. mjestui, a naš prosječni rejting iznosi 2532 i predstavlja najbolji prosječni rejting u zadnje 10 godina. Taj podatak govori o nikad jačem šampionatu, na kome će u muškoj konkurenciji nastupiti 38 ekipa.

U konkurenciji dama, u Budvi će se nadmetati 32 ekipe, a očekivano prvi faborit sudeći po rejtingu je reprezentacija Gruzije, koja u svojoj tradicija ima brojne istaknute šahistkinje. Slijede reprezentacije: Azerbejdžana, Njemačke i Ukrajine.

Što se tiče individualnih nastupa, listu učesnica predvodi najbolje rejtingovana evropska igračica i nekadašnja prvakinja svijeta, Aleksandra Kostenjuk, koja će nastupati pod švajcarskom zastavom, a čak petnaest igračica iz svjetskog kluba top 50 će nastupiti u Budvi. Crna Gora trenutno na svojoj rejting listi ima 11 velemajstora, a u ženskoj selekciji nastupiće 12 šahistkinja

koje su nositeljke najvećeg šahovskog zvanja.

Kako bi odgovorili na pravi način ovom velikom izazovu, obezbijedili smo i konstantni prenos na kanalima MNE sport televizije sa stručnim komentarima, te prenos preko platforme YouTube koji će pratiti ljubitelji drevne igre sa svih svjetskih meridijana, obzirom da će prenos za YouTube biti obezbijeđen na engleskom jeziku. Takođe na Javnom servisu će svakog dana, tokom održavanja takmičenja u udarnom terminu biti emitovana emisija u trajanju od pola sata, u formi dnevnog izvještaja, sa ekskluzivnim intervjuima sa najvećim imenima šaha današnjice.

Zbog svega navedenog ovo takmičenje predstavlja najveći sportski događaj u Crnoj Gori ove godine, a jedan od najvećih sportskih događaja u istoriji Crne Gore.

ALEKSANDRA LAKIĆ

IBD DALLAS: SASTANAK PREDSJEDNIKA MENSI IZ ČITAVOG SVIJETA

Kao i svake godine i ove je održan sastanak predsjednika Mensi iz čitavog svijeta (ili njihovih zamjenika - proxy). Vjerujem da je većina vas upoznata sa strukturom ovog sastanka i njegovom svrhom, razlog više jer se sigurno sjećate održavanja ovog istog sastanka prošle godine u Budvi.

Ali nije na odmet da se podsjetimo. IBD (International board of directors) okuplja 50-60 delegata iz svih Mensi koje imaju full status, tj jedan od tri najviša statusa u međunarodnoj Mensi. Delegata uvijek ima više od broja full Mensi jer neke zemlje imaju više predstavnika i predstavnici više glasova shodno svom velikom broju članova.

Stavljajući se u poziciju novog člana Mense, možda bi vam bilo interesantno da znate da na ovom sastanku budu i delegati zemalja iz okruženje, osim Albanije, koja još uvijek čeka osnivanje Mense.

Ovoga puta put do tamo je bio malo duži te sam putovala od Podgorice do Istanbula, od Istanbula do Dalasa i nazad. To je takođe iskustvo koje se stiče na ovakvim događajima, a nije vezano za sam događaj.

Sastanak traje tri dana i čine ga prezentacije, diskusije i predlozi (motions). Sve ove stavke mogu izazvati manje ili više žučne diskusije, a za predloge se i glasa. Ja kao delegat Mense Crne Gore

imam jedan glas.

Predlog o kojem se najviše raspravljalo ove godine bio je predlog da li bi trebalo da se povećaju takse koje Mense plaćaju međunarodnoj Mensi na godišnjem nivou. Ovaj predlog uticao je najviše (i jedino) na Mense koje imaju mali broj članova i/ili mali iznos članarine u odnosu na Mense kod kojih su te brojke veće. Glasovima delegata (samo jedan glas razlike) odlučeno je da se te takse povećaju, što utiče i na Mensu Crne Gore. Agendu, a kroz koji mjesec, i zapisnik sa sastanka možete naći prijavljivanjem na sajt mensa.org.

Kao što to uvijek i bude na sastancima i konferencijama, IBD takođe ima i dio gdje delegati i u opuštenoj i neformalnoj

atmosfera mogu da se druže i razmjenjuju mišljenja. Ti događaji uključuju icebreaker (ove godine u velikoj igraonici, koja je uključivala flipere, bilijar i druge slične igre), Gala večera (ove godine u hotelu), tura za delegate u nedjelju poslijepodne kad se sastanak završi. Ova tura ove godine bila je naročito zanimljiva jer je bila organizovana posjeta Texas state fair-u, vašaru koji je najveći toga tipa u Teksasu, a i šire. Za razliku od prošlih godina, ove godine tura za nedelegate, pre i post IBD tura i još par detalja nije bilo.

Kao i prethodnih godina, i ove godine bilo mi je veliko zadovoljstvo prisustvovati ovom događaju i doprinijeti donošenju odluka.

MARINA VOJINOVIĆ

SMISHING: OPASNOST KOJA DOLAZI PUTE M SMS PORUKA

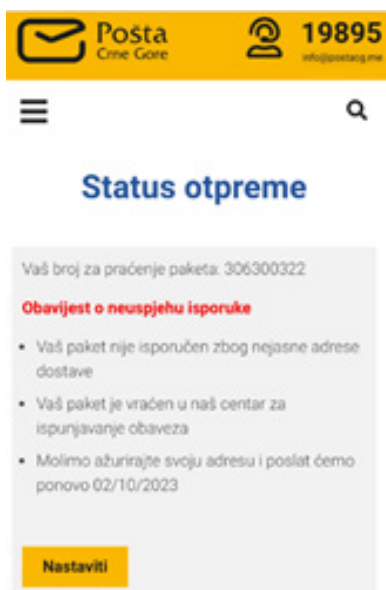

U poslednjih nekoliko mjeseci, Crna Gora je suočena sa zabrinjavajućim porastom smishing prevara na nacionalnom nivou. Smishing, poznat i kao "SMS phishing", predstavlja oblik prevare u kojem prevareni pojedinci dobijaju lažne SMS poruke koje ih obmanjuju da otkriju lične podatke, lozinke ili izvrše finansijske transakcije. Ova prijetnja postala je široko rasprostranjena, a naša pažnja i opreznost su ključni kako bi se zaštitili od njenih posledica.

Smishing prevare često dolaze u obliku urgentnih poruka koje zahtjevaju hitnu pažnju. Prevaranti često imitiraju poznate institucije, banke ili druge organizacije kako bi povećali vjerovatnoću da ćete upravo vi biti žrtva ove prevare. Poruke mogu sadržavati lažne nagrade, obavještenja o blokiranim računima ili čak prijetnje pravnim akcijama, sve u cilju iznude vaših osjetljivih podataka.

Primjer smishing-a na teritoriji Crne Gore

Posljednjih nedjelja, primjetan je porast SMS poruka koje tvrde da dolaze od "Pošte Crne Gore". Ove poruke sadrže link koji navodno vodi do web stranice "Pošte", ali su zapravo lažne stranice dizajnirane da prikupe vaše osjetljive podatke. Fraudsteri pokušavaju da vas zavaraju izvještajem o "Statusu otpreme" koja će biti vraćena zbog navodno nejasne adrese. U zamjenu za ažuriranje podataka, traže informacije o vašoj platnoj

kartici, koje će kasnije biti predmet zloupotrebe.

Kako se zaštititi?

Budite oprezni: Budite sumnjičavi prema porukama koje traže vaše korisničke podatke, lozinke ili brojeve kartica. Pravi servisi nikada neće tražiti ove informacije putem SMS poruka ili emailova. Phishing poruke često sadrže pravopisne greške i neujednačen stil pisanja. Fraudsteri često koriste hitnost da bi vas naveli da brzo reagujete. Ovo je čest znak phishing poruka.

Provjerite izvor: Uvek provjerite

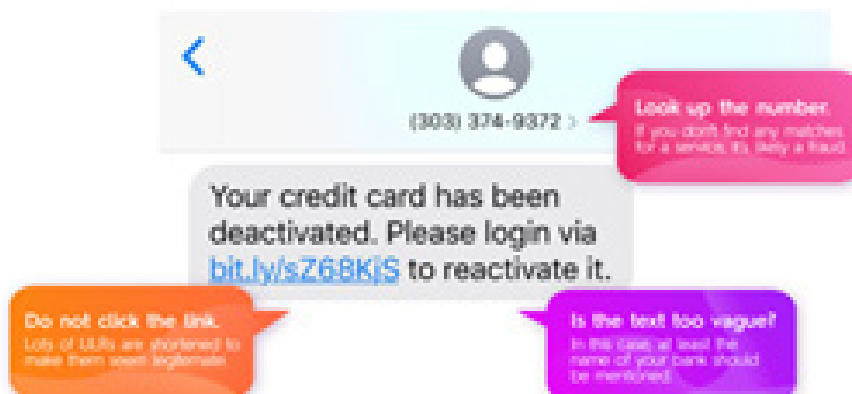

autentičnost poruke i izvora prije nego što odgovorite. Ako vam nešto djeluje sumnjivo, kontaktirajte organizaciju direktno.

Edukacija i svijest: Edukujte sebe i druge članove zajednice o smishing prevarama. Dijeljenje ovakvih informacija pomaže u jačanju svijesti i smanjenju rizika.

Prijavite prevaru: Ako postanete žrtva smishing prevare, odmah prijavite incident nadležnim organima ili vašoj banci. Brza reakcija može spriječiti dalje širenje prevare.

U borbi protiv smishing prevara, naša pažnja, edukacija i uzajamna podrška su ključni. Zajedno možemo jačati našu cyber sigurnost i zaštititi se od ove rastuće prijetnje. Budimo oprezni, dijelimo ove informacije sa svojim bližnjima i ostanimo bezbjedni u digitalnom svijetu.

MARIJA VEŠOVIĆ

JEDNA PRIČA O DRUSTVENO-ODGOVORNIM TEMAMA

Da neke teške okolnosti mogu da donesu nešto dobro pokazuje slučaj naše članice Marije Vešović. Zbog povrede jedno vrijeme nije imala mogućnost da se kreće bez pomagala i tada je uvidjela da je, pored te poteškoće, dodatno stvaralo problem nedostatak informacija o pristupačnim mjestima za osobe smanjene pokretljivosti. Tada je dobila ideju da OSI treba da imaju interaktivnu mapu sa objektima koji imaju označene elemente pristupačnosti. Ta ideja je dobila i svoju realizaciju zahvaljujući kompaniji Vega IT.

“Programeri za građane” (“Code for a Cause”) je projekat koji organizuje kompanija Vega IT od 2017. godine, a čiji je cilj unapređenje zajednice kroz izradu prilagođenih softverskih rješenja (veb sajtova, mobilnih aplikacija, i sl.). Čitava kampanja se sastoji iz više faza: u prvoj fazi se pozivaju neprofitne i nevladine organizacije da prijave svoje ideje, u drugoj fazi se biraju projekti za koje će se raditi rješenja, treća faza podrazumijeva otvoreni poziv za programere i dizajnere da se kroz volonterski rad

priključe projektima, na kraju se organizuje finalni događaj, 48-časovni hakaton, tokom kojeg se radi na razvoju rješenja.

Ove godine, šesti po redu hakaton, održan je od 13. oktobra do 15. oktobra na dvije lokacije, u Podgorici i Novom Sadu. Tom prilikom, tim iz Vega IT Montenegro je odabrao Marijinu ideju za projekat i ona ih je povezala sa Udruženjem paraplegičara Podgorica i zajedničkim angažovanjem su došli do postavke rješenja.

Rješenje sadrži uvid u objekte raznih kategorija namjene (obrazovna, zdravstvena, ugostiteljska, itd.) sa označenim

elementima pristupačnosti koje taj objekat ima na raspolaganju. Na taj način ciljna grupa pretragom mape na sajtu može imati jasnu sliku o potencijalu za svoje funkcionisanje na toj lokaciji.

Interaktivna mapa će napraviti značajan pomak u kvalitetu života osoba sa invaliditetom i poboljšaće njihovu inkluziju u društvu, što je bio glavni motiv za odabir ove ideje u okviru projekta “Programeri za građane 6”.

Takođe, kako je sajt vlasništvo Udruženja paraplegičara Podgorica koje je u korelaciji sa resornim Ministarstvima, transparentnost koju će imati mapa pomoći će da se realizuje jedan od ciljeva strategije za integraciju lica sa invaliditetom u Crnoj Gori propisanu poglavljem 23 ulaska u EU.

Od samog početka, u pripremnim fazama, kao i u fazama realizacije odabranog projekta, uvidjela se maksimalna angažovanost i ujedinenost cijelog tima Vega IT u želji da se pokrenu i učine pozitivne promjene za našu cjelokupnu zajednicu.

NIKOLA ĐUROVIĆ

U NIKŠIĆU ODRŽANI BILIJAR I PIKADO TURNIRI

U proteklom periodu Nikšić je bio centar bilijara i pikada u našoj zemlji - u Bilijar i pikado klubu "Winner" održana su dva sjajna turnira u ovim planetarno popularnim igrama.

Tokom poslednjeg vikenda u septembru održan je definitivno jedan od najjačih i najkvalitetnijih turnira u bilijaru ikad u Crnoj Gori koji je tokom dva dana (30.09.-01.10.) okupio 70 vrhunskih igrača ove drevne igre iz naše zemlje i regiona. Takmičari su se, u sjajnoj, sportskoj i fer atmosferi, nadmetali u svjetski najpopularnijoj bilijar disciplini "devetka" (nine-ball) na 7 stolova u dva bilijar kluba. Najbolja 32 igrača su se u nedelju, drugog dana turnira, upustila u završne borbe a titulu šampiona uz pehar, zlatnu medalju i vrijednu novčanu nagradu osvojio je fenomenalni, iskusni, godinama jedan od najboljih igrača bilijara na ovim

prostorima - Zoran Svilar iz Srbije, dvostruki vicešampion Evrope i osvajač brojnih turnira u svojoj dugogodišnjoj karijeri. U finalu je nakon odlične i sigurne igre rezultatom 9:5 savladao mladog, perspektivnog igrača iz susjedne BiH Ajdina Piknjača koji je imao sjajan turnir. Treće mjesto su podijelili Haris Trtovac iz Srbije i Nidal Hadžibajrić iz BiH, a najbolje plasirani crnogorski igrač bio je Danilo Daković na diobi petog mjesta.

A sredinom oktobra, tokom vikenda 14-15.10. održan je i pikado turnir, takođe jedan od najvećih i najbolje organizovanih ikad u našoj zemlji. U opuštenuj

i zabavnoj atmosferi prvo je u subotu popodne igran turnir slučajnih parova u disciplini "Cricket", veoma popularnoj na ovim prostorima. Učešće je uzelo ukupno 28 igrača, dakle 14 parova, većinom iz Nikšića ali i iz ostalih

gradova Crne Gore kao i iz BiH, koji su se u sjajnoj atmosferi BiP kluba "Winner 2" takmičili a titulu najboljih osvojili su naši sugrađani Peđa Nikolić i Ognjen Nerić. Ovo sjajno i zabavno veče je poslužilo kao uvod za glavni događaj koji se desio u nedelju - pikado turnir u svjetski najpopularnijoj i najzastupljenijoj disciplini "501-double out". 24 takmičara iz raznih gradova naše zemlje, uz vrhunske igrača iz BiH i Kosova nadmetalo se u double-elimination sistemu a najviše uspjeha imali su kosovski takmičari. Ubjedljivom i izuzetno kvalitetnim igrom titulu najboljeg, pehar i zlatnu medalju kao i vrijednu novčanu

nagradu osvojio je Selami Latifi koji je rezultatom 5:0 savladao sunarodnika Hakija Kameraja. Treće mjesto i odličan rezultat ostvario je Marko Tijanić iz Gacka, četvrti je bio Mark Roshaj sa Kosova a najbolji plasman od crnogorskih igrača, na diobi 5. mjesta, imao je Nikola Đurović iz Nikšića.

Turniri su održani u sklopu tradicionalne nikšićke manifestacije "Septembarski dani", iste je podržala Opština Nikšić i brojni sponzori, a domaćini iz BiP kluba "Winner" su se pokazali kao izuzetni organizatori čime je Nikšić postavljen na bilijar i pikado mapu naše zemlje i regiona. Takođe, ovom prilikom pozivamo sve zainteresovane članove Mense da nam se pridruže i na kvalitetan način provedu vrijeme uz ove igre, zabave se i druže u opuštenuj i prijateljskoj atmosferi. Igrajmo se!

KSENIJA MILETIĆ

KARDIOPULMONALNA REANIMACIJA

Kardiopulmonalna reanimacija (CPR) je skup hitnih mjera koje se primjenjuju kako bi se osobi koja je doživjela srčani zastoj (nagao i neočekivan prestanak cirkulacije krvi izazvan funkcionalnim poremećajem rada srca) ponovo uspostavile vitalne funkcije.

Cilj ovog postupka je dopremanje kiseonika do mozga, srca i ostalih vitalnih organa do trenutka kada se uspostavi srčani rad i spontano disanje. Prije započinjanja CPR-a, potrebno je uraditi sljedeće:

1. Osigurati bezbjedan pristup – spasilac ne smije ugroziti svoje zdravlje pokušavajući da pomogne žrtvi. Ako je mjesto na kom se ona nalazi nebezbedno – pažljivo je pomjeriti uz vođenje računa o minimalnom pomjeranju vratne kičme.
2. Provjeriti stanje svijesti žrtve pokušavanjem uspostavljanja fizičkog i verbalnog kontakta. Ukoliko se kontakt ne uspostavlja, pozvati hitnu pomoć (124), okrenuti žrtvu na leđa i provjeriti da li postoji

disanje (pokreti grudnog koša i čujno disanje).

Osoba koja ne odgovara na poziv i fizički kontakt i koja ne diše normalno je doživjela srčani zastoj i kod nje je potrebno primijeniti CPR!

Tehnika izvođenja:

Spoljašnja masaža srca:

- žrtvu postaviti tako da leži na leđima na ravnoj i tvrdog podlozi
- kod odraslih se pritisak izvodi na sredini grudnog koša, postavljanjem donjeg dijela dlana jedne ruke u predjelu donje polovine grudne kosti, dok se dlan druge ruke postavlja preko prve i prsti se ukrštaju. Laktovi su ispruženi a ramena su direktno iznad ruku.
- Pritisak vršiti snagom koja je dovoljna da se grudni koš utisne za 5 do 6 centimetara kod prosječne odrasle osobe.
- Vršiti kompresije frekvencom od 100 do 120/min (za predstavu o tome šta je ritam od 100 bpm može poslužiti disco hit „Staying

alive“ grupe Bee Gees).

Ukoliko niste prošli obuku iz oblasti CPR-a, nastavite sa ovakvim kompresijama grudnog koša do trenutka stizanja ekipe hitne medicinske pomoći. Ukoliko jeste prošli obuku, sljedeći postupak je otvaranje disajnog puta tehnikom trostrukog manevra (prikazano na slici), nakon čega se izvodi vještačko disanje metodom usta na usta, usta na nos, usta na masku... Odnos kompresija i vještačkog disanja onda kad se ono izvodi treba da iznosi 30:2

CPR se može izvoditi samo kompresijama grudnog koša u slučaju da spasilac ne želi ili se ne osjeća sposobnim da izvede vještačko disanje!

Citat* Uspjeh CPR-a je savršeno jednostavan – Vi možete to da uradite. Osobe bez medicinskog obrazovanja ne mogu uraditi ništa pogrešno; jedina pogrešna stvar je ne učiniti ništa. Reagujte odmah, gurnite brzo i snažno osobu, žrtvu. Ako nema odgovora, pritiskajte sredinu grudnog koša 5 cm u dubinu frekvencijom 100bpm.

DAJANA VUKČEVIĆ

MEMBER PROFILE DAJANA VUKČEVIĆ

Dajana Vukčević je rođena 1985. godine u Titogradu, današnjoj Podgorici. Srednju stručnu školu završava u Podgorici, gdje se ističe izvanrednim rezultatima iz oblasti grafičarstva, zahvaljujući kojima dobija stipendiju za dalje školovanje. Osnovne i specijalističke studije iz oblasti grafičke proizvodnje i tehnologije završava na Beogradskoj politehnici. Kao student ima priliku da se praktično usavršava u velikim evropskim štamparijama.

Radi u strucu više od 15 godina, danas zaposlena u Zavodu za udžbenike kao tehnički urednik. Takođe, radi kao jedini sudski vještak iz oblasti grafičke tehnologije u Crnoj Gori. Učesnik je mnogobrojnih radionica, okruglih stolova, radnih grupa i edukacija.

Mensin test polaže 2013. godine, od kada učestvuje u svim

aktivnostima naše organizacije i obavlja sledeće funkcije: član Predsjedništva Mense Crne Gore (2015–2017), mentor za stručno osposobljavanje visokoškolaca (2016–2018), glavni urednik biltena (2015–2020).

Sarađivala je sa školom memorije Edu Hobotnica iz Beograda, a svoju vještinu memorije pokazuje kao takmičar u emisiji Super Ljudi. Mentor tokom ovog takmičenja bio je gospodin Boris Projović, autor specijalne rusko-srpske tehnike učenja i pamćenja i koordinator sekcije za razvoj pamćenja i učenja u Mensi Srbije. Prošla je osnovnu obuku u pružanju prve pomoći koju sprovodi Crveni krst CG. Voli sport, nekada je bila član ŽOK Budućnost na poziciji libero. Danas se bavi planinarenjem, plivanjem, boksom, fotografijom...

PREDSJEDNIŠTVO

TESTIRANJA U PRETHODNIM MJESECIMA

U proteklom periodu Mensa Crne Gore sprovela je testiranje kandidata u pet opština, i to:

- 16. septembra u Pogorici
- 17. septembra u Ulcinju
- 23. septembra u Nikšiću
- 7. oktobra u Plavu
- 28. oktobra u Kotoru

Ukoliko želite da budete obavješteni o narednim testiranjima, predlažemo da zapratite naše socijalne mreže na [Facebook-u](#), [Instagram-u](#) kao i novi sajt na www.mensa.me.

Nakon testiranja u Kotoru naši članovi i prijatelji su nastavili druženje obilaskom Pomorskog Muzeja. Druženje se odužilo do večernjih sati uz hranu i piće u lokalnim ugostiteljskim objektima.

INFO ZA NOVE ČLANOVE

Poštovani članovi,

Godišnja članarina za 2023. godinu iznosi 20€. Novim članovima članarina za tekuću godinu je besplatna, dok za stare članove važe sljedeći popusti:

- 25% za sve uplate do 31. januara,
- 25% za više članova iz jedne porodice,
- 25% za mlađe od 29 godina i starije od 60 godina.

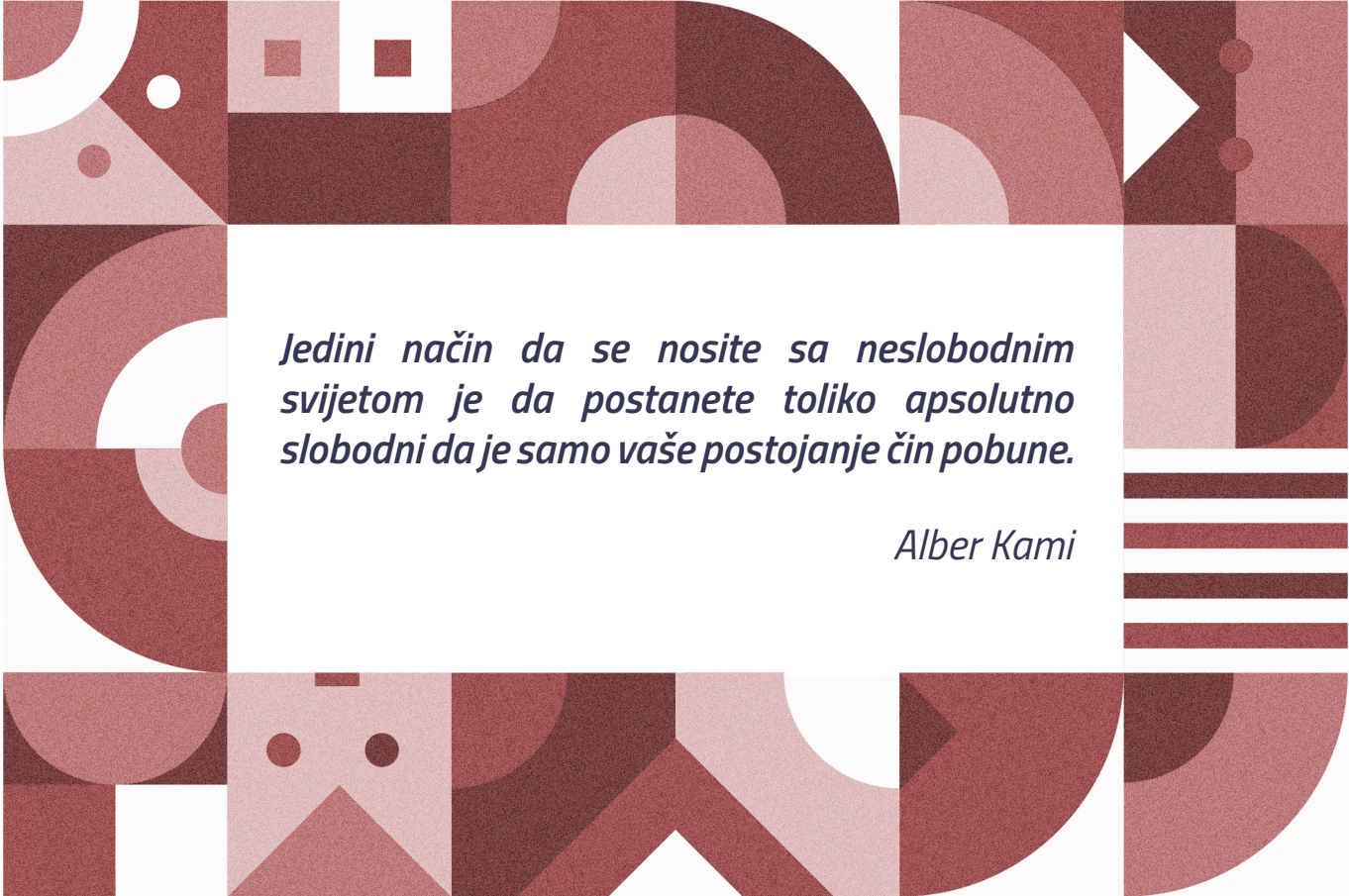
Važno je napomenuti da se popusti mogu obračunati najviše po dva osnova, što znači da je 50% maksimalni popust koji član može ostvariti.

Članarinu možete platiti kod blagajnika Mense, ili uplatom na žiro-račun Mense Crne Gore 520-14442-11 (Hipotekarna banka).

Kada uplatite članarinu potrebno je da, ukoliko to niste ranije uradili, radi izrade nove baze članova, na e-mail podaci@mensa.me pošaljete sledeće podatke:

- ime i prezime,
- datum rođenja,
- datum testiranja (ukoliko ne znate, onda samo godinu),
- broj telefona i e-mail za kontakt,
- da li želite da Vam kreiramo e-mail adresu formata,
- ime.prezime@mensa.me (ukoliko je već nemate),
- saglasan/na sam da moje ime i prezime dodate na spisak članova na
- sajtu Mense Crne Gore,
- *Kako je Mensa Crne Gore članica Mense International, saglasan/na sam
- da se moji podaci dostave Mensi International, a po obavezi koju Mensa,
- Crne Gore ima po Statutu Mense International.

Predsjedništvo

Jedini način da se nosite sa neslobodnim svijetom je da postanete toliko apsolutno slobodni da je samo vaše postojanje čin pobune.

Alber Kami

